

MOŽNOSTI ROZVOJE EKOTURISTIKY NA JIŽNÍ MORAVĚ

Radek Galousek, ADONIS - ZO ČSOP, Mikulov

Jižní Morava - území označované při mnohých příležitostech jako "kraj štědré přírody, kraj vinic, kraj vzácné flóry a fauny, kraj bohaté historie, kraj, který Vás nikdy neomrzí". Můžeme si jen přát, aby tak tomu bylo vždy a aby nebylo nutné dodávat "kraj nevkusných hotelů a gigantických parkovišť, kraj s přírodou mizející pod tíhou neudržitelného cestovního ruchu". I tento jistě zdrcující obraz by se mohl v případě nevhodné volby turistického rozvoje naší krajiny objevovat před jeho obyvateli a potenciálními návštěvníky. Pokud chceme zachovat tuto krajinu i pro další generace, bude nutné více zvažovat dopady našeho konání, přijímat i kompromisy a dosud neobvyklá řešení. Jinak bychom se mohli podílet na ničení toho, co je pro náš život nejhodnotnější - naší krajiny, která nám v případě šetrného zacházení může poskytnout tolik potřebnou prosperitu a spokojenost.

Je třeba si uvědomit, že vedle dlouholeté tradice zemědělství je to v prvé řadě turistika a cestovní ruch, do kterých budou vkládány nové naděje obyvatel. Je proto nutné jim nabídnout takovou formu využití, která je schopna zajistit "trvalou" prosperitu území. Toho lze dosáhnout pouze rozvojem harmonického vztahu přírodních, kulturních a historických hodnot na jedné straně a budováním odpovídající (přijatelné) sítě turistických služeb na straně druhé. Je možné uvést ukázkové případy, kdy je tato rovnováha narušena. Důsledkem je pak buď devastace životního prostředí nebo znemožněný kulturní a sociální rozvoj území. První případ je v výsledkem prosazování investičně náročné ("tvrdé") turistiky, pro kterou je typické budování rozsáhlých stavebních komplexů, koncentrace turistiky do několika málo center, neudržitelná masová forma pohybu rekreatantů, a především pak značně omezený podíl obcí a jejich obyvatel při samotném procesu rozvoje jejich území. Navíc ze zahraničních zkušeností s tímto druhem turistiky vyplývají i další nežádoucí rizika. "Tvrdá" turistika je totiž orientována převážně na náročnější skupinu zájemců a o ní je známo, že velice často podléhá módním trendům. Je tedy velice časté (viz. například přímořská letoviska ve Španělsku), že po několika letech prosperity takové oblasti přichází útlum a posléze nezájem o její služby. Úplně na opačném pólu možného "rozvoje" naší oblasti je prosazování zákazů a restriktivních opatření, typických pro některé "fundamentální" ochránce přírody. Pokud si uvědomíme existenci množství chráněných území na jižní Moravě, a zvláště pak v okolí Pálavy, možná by tento přístup nebyl až tolik nepochopitelný. Domníváme se, že by však asi nebyl tím nejšťastnějším řešením pro krajinu, která může opravdu hodně nabídnout svým návštěvníkům. Jak se zdá, výše uvedené extrémní přístupy by asi stěžily byly schopny zabezpečit trvalý a harmonický rozvoj našeho kraje. Existuje však ještě třetí řešení, založené na filosofii "trvale udržitelného rozvoje" společnosti. V oblasti turistiky a cestovního ruchu to znamená dosažení již zmíněné rovnováhy mezi jednotlivými hodnotami území a intenzitou (nebo spíše extenzitou) jejich využití. Tento směr je charakteristický šetrným vztahem zejména k přírodním hodnotám území, které sice využívá, ale především respektuje. Typické pro tuto udržitelnou (šetrnou, přijatelnou, eko-) turistiku je také přímé zapojení obyvatel do rozvoje jejich území. Dává jim možnost přímo se podílet na zabezpečování jednotlivých turistických služeb. Je prováděna především obcemi a pro obce. Má všechny předpoklady, aby se stala trvalým zdrojem jejich příjmů. Jako přijatelné pro jižní Moravu mohou být rozvíjeny především pěší turistika, cykloturistika a v Evropě stále více vyhledávaná agroturistika. Pěší turistika se přímo nabízí v celém území Chráněné krajinné oblasti a biologické rezervace Pálava. Doplňená průvodcovskou službou může nabídnout každému turistovi kvalitní formu aktivního odpočinku. Možnosti rozvoje cykloturistiky předpokládají nejen kvalitní a atraktivní trasy, ale také již vybudování potřebných obslužných zařízení v jejich blízkosti. V současné době již existují některé projekty, řešící tuto problematiku. Nejvýznamnější z hlediska možnosti přímého vstupu obyvatel do služeb cestovního ruchu je agroturistika, která vhodně využívá již vybudované ubytovací kapacity (rodinné domky, farmy, penziony ...) obcí. Jsou pro ni typické víkendové i dlouhodobější pobyty jednotlivců i celých rodin například na hospodářství soukromého farmáře, kdy zájemci mají možnost během pobytu aktivně vypomáhat majiteli při jeho práci. Pokud bychom se vrátili k úvodnímu zamýšlení nad krajem štědré přírody, krajem vinic a bohaté historie, zdá se filosofie udržitelné turistiky jako optimální varianta pro harmonický rozvoj jihomoravské krajiny.